

Муниципальное бюджетное учреждение дополнительного образования
«Центр детского творчества»
Ново-Савиновского района г.Казани

МЕТОДИЧЕСКАЯ РАЗРАБОТКА

«Путь к сцене»

(открытое занятие вокального объединения на татарском языке)

Автор-составитель:

Гумарова Гульназ Асхабетдиновна
педагог дополнительного образования
высшей квалификационной категории

Казань – 2020

Аннотация. В методической разработке представлен подробный ход занятия по эстраднему вокалу «Путь к сцене» в детском вокальном ансамбле «Голлярем». Данный материал предназначен для педагогов дополнительного образования, музыкальных руководителей дошкольных учреждений, учителей музыки, учителей начальных классов. Занятие проводится в игровой форме на татарском языке, ориентирован на детей старшего дошкольного и младшего школьного возраста. Использование игровых форм способствует развитию познавательного интереса, тем самым улучшая усвоение представленного материала.

Ход занятия

Педагог. Здравствуйте, дорогие ребята! А знаете ли вы, что в нынешнем 2020 году наша республика отмечает 100 лет со дня своего образования. Это значимое событие и для Татарстана, и для всей России. За 100 лет государственности народ Татарстана прошел величественный, сложный, героический и счастливый путь. Мы можем гордиться своей республикой, культурой и богатством родного татарского языка! Наше сегодняшнее занятие будет посвящено этому знаменательному событию.

Давайте начнем. Итак, ребята, как вы думаете, что нас всех, здесь собравшихся, объединяет? (*Дети отвечают на вопрос*) Конечно, это любовь к музыке! Мы любим петь и наполняемся счастьем, исполняя любимую песню. Но мы с вами профессионалы, поэтому и петь мы должны правильно! Я предлагаю вам сейчас спеть красивую песню, поднявшись на сцену. Однако для того, чтобы оказаться на сцене, вам нужно подняться по лестнице. Каждая ступенька на этой лестнице имеет свое название и предназначение.

Исәнмесез, кадерле балалар! Ә сез беләсезме, бу 2020 елда Татарстан үзенең оешуына 100 ел тулуны билгеләп үтә. Бу безнең республика өчен дә, бөтен Россия өчен дә әһәмиятле вакыйга. Татарстан дәүләтчелегенең 100 еллыгында көчле, катлаулы, батыр һәм бәхетле юл узды. Без үз республикабыз, мәдәнияте һәм татар теле белән горурлана алабыз! Безнең бүгенге дәрес шушы истәлекле вакыйгага багышланачак.

Әйдәгез, башлык. Шулай итеп, балалар, сез ничек уйлыйсыз, монда безнең бергәләп жыелучыларны нәрсә берләштерә? Әлбәттә, бу музыкага мөһабәт! Без җырларга яратабыз һәм яраткан җырыбызны башкарып, бәхет белән тулыланабыз. Тик, без сезнең белән профессионаллар, шуңа күрә без дәрес җырларга тиеш!

Мин сезгә бүген сәхнәгә менеп, матур җыр җырларга тәкъдим итәм. Әмма, сәхнәгә менү өчен сезгә берничә баскыч буенча күтәрелергә кирәк. Бу баскычта һәрбер югарылыкның үз исеме бар.

Педагог. Первая ступенька называется «Цветочный сад». На этой ступеньке мы с вами научимся правильному дыханию, которое является основой

вокального искусства. Давайте подышим, как будто мы находимся на цветущем лугу. Ах, какие тут прекрасные цветы!

Беренче баскыч «Чәчәк бакчасы» дип атала. Бу баскычта без сезнең белән вокал сәнгатендә төп нигез булып торган, дәрәс сулыш алу турында өйрәнәчәкбез.

Әйдәгез, бергаләп сулыш ,исник, монда нинди матур чәчәкләр.

Педагог. Ребята, при вдохе не нужно брать много дыхания, вдох должен быть коротким и плавным. Плечи при вдохе не должны подниматься вверх, так как воздух не проходит до диафрагмы, и при извлечении звуковая волна становится вялой и некрасивой. Вдыхать нужно всегда носом, так как при вдохе через нос струя воздуха попадает вниз на диафрагму.

Балалар сулыш алганда,артык күп сулыш алырга кирәк түгел,сулыш кыска һәм салмак булырга тиеш. Жилкәләр сулыш алганда өскә күтәрелергә тиеш түгел шул вакытта гына сулыш диафрагмага эләг,һәрвакыт борын белән суларга кирәк.

Теперь давайте сделаем некоторые упражнения, чтобы пройти первую ступень и стать ближе к сцене.

Әйдәгез хәзер бергаләп, беренче баскычны үтәп.сәхнәгә якынаю өчен берничә күнегүне эшлибез.

Пояснение. Дети выполняют перед зеркалом дыхательную гимнастику. В каждом упражнении дыхательной гимнастики педагог контролирует активный шумный вдох через нос и пассивный беззвучный выдох через рот. Упражнения повторяются несколько раз. Данная гимнастика по методу А.Н. Стрельниковой на занятиях вокалом помогает в постановке и выработке правильного певческого дыхания.

Балалар сулыш гимнастикасы көзгесе алдында башкаралар. Сулыш гимнастикасының һәр күнегүендә борын аша актив сулыш алына һәм авыз аша пассив тавышсыз гына сулышны тышка чыгарабыз. Күнегүләр берничә тапкыр кабатлана. А.Н. Стрельникованың әлеге гимнастикасы вокал дәрәсләрендә жырлаганда дәрәс сулыш куюны һәм эшләү мөмкинлеге бирә.

1. Упражнение «Кулачки»

Встать перед зеркалом, выпрямив корпус, ноги на ширине плеч. Поставить ладони перед собой и активно три раза вдохнуть, при вдохе ладони сжимаются в кулачки, при выдохе ладони распрямляются и вытягиваются вперед перед собой.

Күнегүләр «Йодрыклар»

Көзгә каршына аякларны жылкә киңлегендә аерып басыгыз үз алдыгызга учларыгызны китерегез һәм актив рәвештә өч тапкыр сулыш алыгыз,сулыш алганда учларыгызны кысыгыз,сулышны чыгарганда учлары-

гызга өрөп, турыланып, үз алдыгызга сузыгыз.

2. Упражнение «Насосы»

Ноги находятся чуть уже ширины плеч, руки находятся по бокам в опущенном положении. Делаем небольшой наклон вниз, как будто пытаемся достать руками пол. При наклоне делаем вдох, приподнимаясь, выдох, в данном упражнении происходит имитация накачивания автомобильного колеса.

Күнегүлөр «Насослар»

Аяктарны жылкы кичлегеннен кичерек итеп басабыз, куллар крыйда хэлсез хэлдә торалар. Бер аз гына гәүдә белән алга иеләбез, әйтәрсеңлә куллар белән идәнгә тимәкче булабыз. Иелгән вакытта сулыш алабыз, күтәрелгәндә сулышны чыгарабыз. Бу күнегү машина көпчәкләренә тын тутыруны хәтерләтә.

3. Упражнение «Повороты головы справа налево»

Голова находится в исходном положении, при повороте головы вправо, или влево делаем активный вдох, выдох происходит в исходном положении головы.

Күнегүлөр «Баш борылышы уңнан сулга»

Баш башлангыч хэлдә, баш уңга борылганда, яки сулга актив сульйбыз, башның башлангыч хәлендә сульйбыз.

Педагог. Ребята, мы с вами научились правильно дышать. Теперь мы можем переходить на следующую ступень, которая называется «Ясное слово».

Балалар, без сезнең белән дәрәс суларга өйрәндек. Хәзер без безгә икенче баскычка күчәргә кирәк, ул «Ачык сүз» дип атала.

Педагог. Также как и дыхание в пении, дикция является основой исполнения песен. Поэтому давайте как можно четче проговорим вот эти скороговорки.

Жырлаганда сулышы кебек үк, дикция дә жырларны дәрәс башкаруның нигезе булып тора. Шуңа күрә, әйдәгез, мөмкин кадәр төгәл аңлаешлы итеп әйттик менә бу тизәйткечләрне:

- 1. Капкага капка каршы, Капкага капка капма-каршы.*
- 2. Тук-тук тукуран, тукылдатып утырам. Мичтә бәләш пешә микән шуны көтеп утырам.*
- 3. Аттым карга төште карга, карга төште ак карга. Шул карганы карарга, жыелды кара карга.*

4. Миңнулла минем Миңнулланы, Миңнулла синең Миңнулланы?
Миңнулла синең Миңнулла булса минем синең Миңнуллада эшем булмас,
Миңнулла синең Миңнулла булса синең минем Миңнуллада эшен булмасын.

5. Барый барганда башын баганага бәргән, бу бәләне Барый балаларга
балаләгән.

6. Мич башында биш мәче, биш мәченең биш башы, биш мәченең биш
башына ишелмәсен мич ташы.

7. Ямьле жәйнең жәйләрендә, жәймә тау итәгендә. Жизни кызы
Жәүһәрия жыләк жыя чиләгенә. Жиләк-жыләк жыләкләр, бик тиз тулмый
чиләкләр. Тулыр иде чиләге, юк бит аның жыләге.

8. Карамалының кара малаена чана карамаларга биргән идем,
карамалады микән, карамаламады микән, карамаласа да алып кайт,
карамаламаса да алып кайт.

Педагог. Вот мы с вами разогрели наш артикуляционный аппарат и подготовили его к пению. Теперь мы можем двигаться дальше. Следующая ступень - это «Палитра звуков».

Менә без сезнең белән безнең артикуляция аппаратын жылыттык һәм аны жырыларга әзерләдек. Хәзер без алга таба хәрәкәт итә алабыз. Киләсе баскыч - ул «Тавышлар палитрасы».

Педагог. Каждый вокалист перед пением делает зарядку, которая называется распевкой, тем самым подготавливает свой голосовой аппарат к занятиям и концертным выступлениям (*Рисунок 1*)

Жыр алдыннан һәр вокалист күнегү ясый, ул распевка жырылау дип ата-ла, шуның белән үзенең тавыш аппаратын дәресләргә һәм концерт чыгышларына әзерли (Рәсем 1).

«Ми-Мэ-Ма-Мо-Му» на одной ноте, постепенно повышая.

«Мм-Мм-Мм-Мм» и «Мо-Ми-Мо-Ми-Ма» по тризвуку (два раза).

По же самое только по всем нотам до квинты.

«Мо-Ме-Ми-Му-Ма» по тризвуку. Резко, отрывчато.

Универсальное упражнение для всех голосов:

«Ми-йо-ми-йо-ми» (важно, чтобы голос не заваливался на «о»).

Рисунок 1. Система распевок

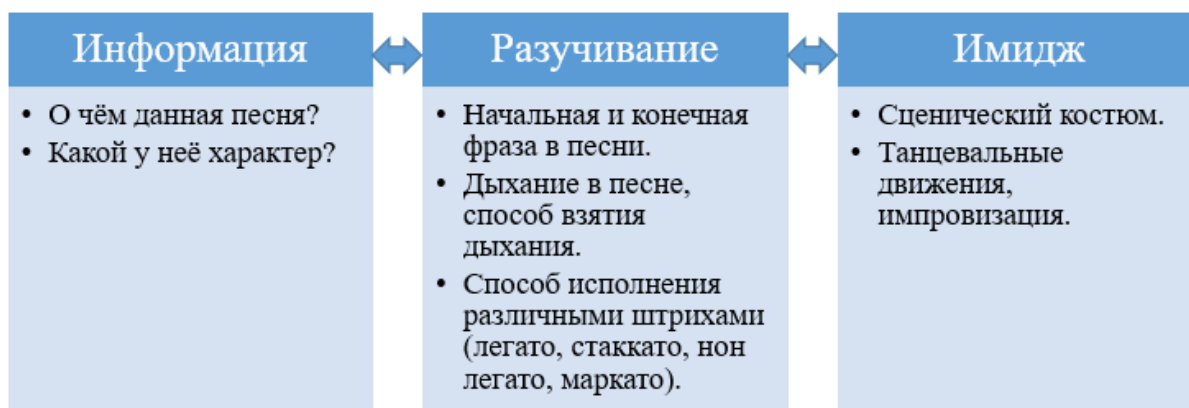
Педагог. Вот теперь мы поднялись на нашу сцену, мы готовы с вами к пению, давайте выучим песню и исполним ее (*по выбору педагога*).

Я предлагаю вам выучить песню «Ай-ли замана» (*Приложение №1*).

Менә хәзер без сәхнәгә күтәрелдек, без сезнең белән җырларга әзер, әйдәгез, җырны өйрәник һәм аны башкарык (педагог сайлавы буенча).

Җыр «Ай-ли замана» (Приложение №1).

Пояснение. *Общая схема разбора песни.*

Педагог. *Рефлексия.* Вот мы с вами и исполнили эту замечательную песню! Ребята, вам нужно помнить, что для того, чтобы спеть песню так же хорошо, как сейчас, нужно выполнять специальные упражнения и развивать свой голос. Нужно вот так, мысленно, подниматься по лестнице на сцену, проходить этот путь.

Давайте еще раз вспомним, как называются наши ступеньки и какие упражнения на них надо выполнять? (*Дети отвечают на вопросы*)

Как вы думаете, что еще является важной составляющей выступления на сцене? (*Дети отвечают на вопросы*)

Менә без сезнең белән күңелле, матур җырны башкардык. Балалар, сез һәрвакыт исегездә тотарга тиеш, - дәрес, матур җырлау өчен, махсус күнегүләр һәр вакыт эшләп торырга кирәк. Әлеге баскычларны үтәргә кирәк булчак.

Әйдәгез, тагын бер кат искә төшерик әле, безнең баскычларничек атал һәм нинди күнегүләр анда башкарабыз? (соруларга җаваплар)

Сез ничек уйлыйсыз, бу шулай ук сәхнәдә чыгыш ясауның мөһим өлеше булып тора? (соруларга җаваплар)

Педагог. Конечно, сценический костюм! Правильно подобранный костюм является помощником в создании художественного образа исполнителя и его культуры поведения на сцене.

Также, очень важными являются танцевальные движения. Однако необходимо учитывать характер произведения. Обо всем об этом мы с вами поговорим на следующем занятии. Спасибо за занятие!

Әлбәттә, сәхнә костюмы! Дәрәс сайланган костюм башкаручының сәнгати образын һәм сәхнәдә үз-үзеңне тоту культурасын булдыруда зур урын алып тора.

Шулай ук бию хәрәкәтләре дә мөһим булып тора. Әмма, әсәрнең характерын исәпкә алырга кирәк. Бу хакта без сезнең белән киләсе дәрәстә сөйләшчәкбез. Дәрәс өчен рәхмәт!

Список использованной литературы

1. Глубоковский М.Н. Гигиена голоса: Для артистов, учителей, любителей пения, ораторов и проповедников / № 15. Изд. 5, 2019 – 128с.
2. Исаева И.О. Эстрадное пение. Экспресс- курс развития вокальных способностей / И.О. Исаева. – М.: АСТ: Астрель, 2007. – 320 с.
3. Луканин В. Обучение и воспитание молодого певца / составление и общая редакция Е. Нестеренко / «Музыка», 1977.
4. Стрельникова А.Н. Дыхательная гимнастика. <http://strelnikova.ru/>

Приложение 1

